

Jarkko Stenius

PORTSARI

LIKE

TEOKSESSA LAINATUT KAPPALEET:

- Martti Vainaa ja Sallitut Aineet: ”Pelimies” (säv. & alkup. san. Max Poster)
Kikka: ”Sukkula Venukseen” (säv. Veikko Samuli, san. Juha Vainio)
Yö: ”Ukkometso” (säv. J. Karjalainen, san. Timo Kiiskinen)
Popeda: ”Mä elän vieläkin” (säv. & alkup. san. Jimmy Webb)
Vesa-Matti Loiri: ”Lapin kesä” (säv. Kaj Chydenius, san. Eino Leino)
Tuomari Nurmio: ”Pahaa joulua” (säv. & san. Hannu Nurmio)
Eppu Normaali: ”Vihreän joen rannalla” (säv. Mikko Syrjä, san. Martti Syrjä)
Lauri Tähkä: ”Polte” (säv. Lauri Tähkä, san. Sinikka Svärd)
Tehosekoitin: ”Hetken tie on kevyt” (säv. Matti Mikkola, san. Otto Grundström)

© Jarkko Stenius & Like Kustannus /
Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-44314-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

ENSIMMÄINEN OSA

Moukari

Tiistai 1. marraskuuta 2016

PASILA, HELSINKI

Lattia on harmaa, samoin seinät ja katto.

Kävelen käytävää pitkin sen kytän kanssa, sen rinnalla.

Vitun Koskinen. Piikki lihassa.

Se on oikea kytän prototyyppi: jähmeä ja etäinen.

Lattia on muovia, kytän kengät narisevat.

Seinissä on raapustuksia, siellä täällä näkyy kuluneita metallioivia. Ilma on tunkkainen, haistan ainakin raudan, betonin, veren ja oksennuksen. Missään ei näy peilejä – ei tietenkään, joku voisi rikkoa ne ja tehdä siruilla pahaa jälkeä. Pysähdymme aulaan ja vartija kävelee luoksemme. Tyyppi on totaalinen puunaama, ja mun tekee mieli sanoa sille jotain vitsikästä, mutta päätän pysyä hiljaa. Se ojentaa mulle mun kamat ja mä raapaisen nimmarin lomakkeeseen.

”Pue tässä”, se sanoo kyllästyneesti. ”Nopeasti.”

Sullon rahat ja avaimet taskuun ja istun puiselle penkille kiskomaan turvakenkiä jalkaan. Selkä tuntuu notkeammalta kuin yleensä – sellissä oli aikaa venytellä.

Nousen ja alan pujottaa vyötä reisitaskuhousujen lenkkeihin. Solki on iso ja painava – siinä on sonnin pää ja pitkät, käyrät sarvet.

Vedän takin päälle. Se on lentäjantakki, jonka vuori ja kaulukset ovat lampaankarvaa, ja se painaa kuin synti.

Vartija lähtee. Aula hiljenee. Seison naamatusten Koskisen kanssa. Olen varma, että sillä on mulle joku hieno loppupuhe. Olen oikeassa.

”Multa ei todellakaan löydy ymmärrystä sunlaisille”, se sanoo. ”Sä syytät maailman pahuudesta muita ja luulet olevasi joku tuomari. Mutta sä oot pelkkä nilkki, joka purkaa oman pahan olonsa muihin.”

En sano siihen mitään. Miksi sanoisin; mulle on ihan sama, mitä joku Koskinen tai sen kyttäkaverit ajattelevat musta.

Se saattaa mut sisäpihalle. Taivaalta tulee räntää. Pysähdymme siihen ja Koskinen kääntyy muhun päin. En väistä sen katsetta. Monet pelkäävät poliisia, pitävät niitä jonain jumalina, joita täytyy palvella ja joille ei saa valehdella. Mutta mä näen ihmisen ammattinimikkeen takana. Poliisit ovat samanlaisia adrenaliininarkkareita kuin mä, ne ovat vain lain eri puolella. Toiset tukeutuvat yhteiskunnan sääntöihin, toiset halveksivat niitä, ja mä kuulun jälkimmäisiin.

”Kyllä me sut vielä napataan”, Koskinen sanoo ja hymyilee muka vieokkaasti. ”Tajuatko sä, että meillä on erikoismiehiä, jotka soluttautuvat vaikka mihin. Sulle tulee vielä pitkä kakku.”

Sitten se kääntyy ja lähtee.

Marssin sisäpihalta kadulle. Joka puolella näkyy harmaita kerrostaloja, toimitilojen ikkunoita, betonia, asfalttia.

Käännyin isommalle tielle, ja massiivisen Tripla-ostoskeskuksen siluetti kohoaa edessäni. Autojen renkaat lennättävät vettä ja hiekansekaista lumisohjoa jalkakäytävälle, mutta roiskeet eivät yllä jalkoihini asti. Potkin kävellessäni lumipaakkuja, painavaa suojalunta.

Astun sisään Optimal Performance -kuntosalin ovesta samalla kun joku tulee ulos. Salin omistaja Joni astelee toimistokopistaan

luokseni. Sillä on painonnostajan vartalo: lihaksikkaat reidet ja vahva selkä. Tukka on suittu geelillä sekaisin, leuka on kokoparran peittämä. Se on mukava jätkä, lehmänhermoinen perheenisä.

”Tulit hakemaan sun kassin?” se kysyy, tai pikemminkin toteaa.

Nyökkään. ”Voisin käydä suihkussa samalla.”

Joni ojentaa mulle avaimen. ”Kassi on siellä kaapissa.”

Kiitän ja kävelen pukkariin. Seinällä peilin vieressä on kaappirivistö. Katson kädessäni olevaa avainta, tarkistan numeron ja avaan yhden kaapeista. Otan repun ulos, vedän sen vetoketjun auki ja alan heitellä vaatteita penkille. Ilokseni kassista löytyy myös pyyhe.

Suihkun jälkeen sullon likaiset vaatteet reppuun ja alan pukea uutta, puhdasta vaatekertaa. Ensin kalsarit ja sukat, kummatkin tarkalleen samaa väriä. Sitten mustat reisitaskuhousut, musta t-paita ja sen päälle musta kauluspaita. Lopuksi turvakengät. Solmittuani nauhat oikaisen itseni ja katson peiliin. Heitän pari jabia ilmaan ja takakäden perään. Rennosti lähtee. Virnistän peilikuvalleni. Vedän takin päälle ja palaan takaisin salin puolelle. Kiitän Jonia avusta ja me paiskaamme kättä.

”Et jää kahville?” se kysyy.

”Ei kiitos”, vastaan.

Lähden ulos ja ylitan tien raitiovaunupysäkin kohdalta. Astun sisään Triplan liukuovista tuulikaappiin, jonka kattorakenteista kuuluu lämmittimen hurinaa, ja siitä keskelle vilskettä. Näen miehen, joka istuu pää painuksissa penkillä. Se näyttää siltä kuin vaimo olisi raahannut sen sinne väkisin, siltä on riisuttu kaikki elinvoima ja miehinen ylpeys.

Joku nuori juippi tarjoaa päivän Hesaria, toinen sähkösoipumusta. Ohitan ne eleettömästi, nyt en jaksakaan olla ystävällinen.

Etsin DNA-kaupan ja ostan kaksi puhelinta, Nokian vanhoja malleja. Ne ovat makuuni sopivan pieniä ja näppäriä, maksavat

vain kolme kymppiä kappaleelta, ja mikä parasta, niitä ei voi jäljittää.

Puoli tuntia myöhemmin istun Helsingin rautatieaseman Robert's Coffeessa. Iso suodatinkahvi höyryää edessäni. Olen ostanut R-kioskilta kaksi prepaid-korttia ja alan virittää luureja käyttökuntoon. Vaikka uppoudun tekemiseen, havaitsen koko ajan, mitä ympärilläni tapahtuu. Tiedän, kuka on kävelemässä mihinkin suuntaan ja huomaan heti, jos joku lähestyy mua väärällä tavalla. Aistin myös eripurana ja salakähmäisyyden ihmisten välillä; niistä tilanteista välittyy jotain selittämätöntä ympäristöön, eikä se jää multa koskaan huomaamatta. Jatkuva valmius-tila tulee työstäni.

Nostan puhelimen korvalle. ”Moro”, aloitan, kun kuulen tutun äänen. Viereisessä pöydässä istuva nelikymppinen nainen kääntyy katsomaan suuntaani ja hymyilee. Mun ääni tekee sen. Se on matala ja syvä, ja olen havainnut, että se vetoaa naisiin.

”Moro”, Masa vastaa. ”Joko ne päästi sut pois?”

”Joo”, vastaan. ”Mutta me menetettiin Krouvi. Pistä kysely päälle.”

Syön jauhelihapizzaa Leonardossa. Se maistuu aika paljon paremmalta kuin sellin oviluukusta ojennettu hernekeitto. Olen valinnut ikkunapöydän, josta on suora näkymä aseman edustalle. Ihmisiä laskeutuu seiskan ratikasta, toiset astuvat sisään. Romanikerjäläinen on risti-istunnassa pysäkin kaiteen vieressä. Sillä on kädessä pahvimuki, jota se ojentelee ohikulkijoiden suuntaan.

Palaan mielessäni selliin.

Kytät hakivat mut Krouvin ovelta ja pitivät kolme vuorokautta kopissa. Lopulta mua ei pystytty todistamaan syylliseksi – en ollut

tunnustanut mitään – ja niiden oli pakko päästää mut pois. Ne olivat todennäköisesti tutkineet Krouvin valvontakameroiden nauhat, mutta videolta ei ollutkaan löytynyt mitään – ei tietenkään, sillä materiaalit poistetaan aina jos tarve vaatii, ja kyselijöille sanotaan, että videovalvonta ei ollut päällä. Kytät olivat todennäköisesti myös kuulustelleet tapahtuman silminnäkijöitä, mutta eivät olleet saaneet niiltä mitään. Eivät, koska silminnäkijöiksi ilmoitautuneet olivat mun kavereita. Ja sitä paitsi mä olin oikeassa siinä tilanteessa – se tyyppi ansaitsi saada turpaan. Se pukkasi naisystävänsä otsalla nenään, ja sen jälkeen mä hieman pyörittelin sitä.

Kaupunki on pimentynyt, se on hiljainen ja kylmä, lämpötila on laskenut miinus neljään. Seison rautatieaseman kellotornin alla ja katselen Makkaratalolle päin. Olen elänyt yörytmissä jo kauan. Vireystilani on parhaimmillaan yhdeltätoista illalla. Neonvalot sytyttävät aistini tarkemmiksi. Viholliset iskevät yleensä yöllä ja silloin pitää olla valmis. En pysty ymmärtämään ihmisiä, jotka heräävät kuudelta aamupalalle, menevät kasiksi töihin johonkin homeiseen toimistoon ja käyvät duuniporukalla lounaalla naapurikorttelin kiinalaisessa buffetissa. Mua ei saisi ikinä kahlittua yhteiskunnan normeihin eikä aikatauluihin, se olisi mulle yhtä kuin kuolema.

Työni varjopuoli on se, että olen elänyt univajeessa jo vuosia. Myös adrenaliinitasot ovat usein liian korkealla, ja suuren osan ajasta olen ylivirittyneessä tilassa. Mutta kaaos on alkanut tuntua enemmän kodilta kuin rauha.

Lähden kohti Ateneumia. Ylitän tien ja päädyn kulkemaan Mikonkatua Espalle päin. On hiljaista, miltei aavemaisen hiljaista. Vastaani hoippuu humalainen pariskunta. Ne toikkaroivat toisiinsa tukeutuen, nauravat, ja mä tunnen jotain, mitä en oikein

tiedosta. Ehkä erillisyyden, ulkopuolisuuden tunnetta. Tai yksinäisyyttä.

Kävelen Esplanadin puistossa antiikkisten lyhtyjen ja lehmusrivistöjen välissä ja hengitän kirpeää pakkasilmaa. Promenadia reunustavat puiset penkit, jotka ovat nyt tyhjillään. Ohitan Runebergin patsaan, joka seisoo keskellä puistoa.

Ylitän kaksikaistaisen autotien, ohitan ravintola Kappelin ja sitä vastapäätä olevan Espan lavan, joka on talviteiloilla. Astelen autoteiden ja raitiovaunukiskojen yli kohti autiota Kauppatoria. Ohitan Havis Amandan ja pysähdyn Kolera-altaan reunalle. Kuu hohtaa hopeisena Uspenskin katedraalin sipulikaton yllä. Mereltä nouseva tuuli on raaka, se tuntuu kaksinkertaistavan pakkasen purevuuden.

Helsinki on mun koti. Kaupunki, johon olen juurtunut, se on paikka, josta kaikki alkoi. Työ vie mua muihinkin kaupunkeihin, mutta Helsinki on mun veressä. Tunnen kaikki paikat, muistan katujen nimet ulkoa, en tarvitse navigaattoreita enkä muitakaan härveleitä kun liikun täällä.

Hotellihuoneeni on yhdeksännessä kerroksessa. Olen asunut viimeiset kolme vuotta pelkästään väliaikaisissa majoituksissa. Kulkurin elämä sopii mulle, tykkään kun maisemat vaihtuvat. Mulla on aina reppu pakattuna. Olen aina valmis, ja sillä pitää pärjätä, mitä repussa on. Useimmiten jotain puuttuu, mutta silti pitää selvitä. Elän veitsenterällä. Lipsahdus – ratkaiseva virhe suuntaan tai toiseen – on koko ajan kulman takana.

Olen siirtänyt nojatuolin ikkunan eteen ja katselen alas Mannerheimintien valoihin ja varjoihin. Ilmassa on sinertävää utua, taivas Postitalon yllä on harmaa, Bio Rexin neonkyltti hohtaa punaisena. Aamuyön viimeiset humalaiset liukastelevat lumisateen keskellä. Pukumies kävelee Mersunsa luo, nap-

sauttaa avaimia, auton valot välkähtävät. Onkohan se jurrissa, mietin.

Autot lipuvat pitkin Postikatua, taksien keltaiset valot loistavat. Mieleeni palaa jotain, mikä on ollut pitkään unohduksissa, mutta en saa siitä kiinni.

Pihla väitti, että mä olen traumatisoitunut – että jotkut kiipeät asiat olisivat tallentuneet mun hermoratoihin. En ole samaa mieltä. Olen nähnyt vaikka mitä, tehnyt yhtä ja toista, kaikista asioista en voi väittää olevani ylpeä, mutta silti muistot ovat vain muistoja, mennyt mennyttä, ei sen kummempaa. Maailma ei aina ole oikeudenmukainen, hyvälle ei käy aina hyvin ja hyvät teot eivät välttämättä johda hyvään, senkin olen joutunut oppimaan. Ainoa, mikä on varmaa, on muutoksen jatkuvuus. Mikään ei ole pysyvää, ja lopulta kaikki otetaan pois. Ajattelen taas Pihlää ja sisäläni vihlaisee.

Sitten ajatukseni palaavat Koskiseen ja sen sanoihin. ”Meillä on erikoismiehiä, jotka soluttautuvat vaikka mihin.” Mitä se tarkoitti sillä? Aikooko se pistää peitekyttä mun perään? Olenko mä muka niin paha?

Lasken katseeni kadulle. Aamun ensimmäinen raitiovaunu kolistelee kohti Eduskuntataloa. Pyörteilevä tuuli lennättää hampurilaispaperia pitkin kadun pintaa, se kieppuu ajotielle ja jää autojen renkaiden alle.

Nousen ja kävelen huoneen toiselle puolelle kylpyhuoneeseen. Pesen kädet ja naaman ja harjaan hampaat sähköhampasharjalla. Katson peiliin ja avaan suuni. Hampaat näyttävät hyviltä: rivi on aika suora ja valkoinen. Kaikki on aika hyvin, jos muutamaa lohkeamaa ei ota huomioon.

Keskiviikko 2. marraskuuta

Kävelen Vuosaaren Columbuksen hiljaisella käytävällä. Mulla on kainalossa iso pyöreä Haribo-karkkilaatikko. Se painaa monta kiloa.

Saavun pankkiautomaatille. Jonoa ei ole, joten pääsen suoraan asiaan: syötän korttini sisään, näppäilen tunnusluvun ja valitsen talletuksen. Luukku aukeaa huristen. Alan kaataa kolikoita laatikosta kaukaloon. Kuuluu metallista rahinaa, kun kone lajittelee niitä. Koko satsi ei mahdu kerralla, joudun syöttämään ne kahdessa osassa.

Palaan rullaportaita pitkin takaisin autolleni. Se ei ole virallisesti mun, se ei ole nimissäni, niin kuin ei mikään muukaan mitä omistan. Maallikko voisi ihmetellä, miksi ajelen sellaisella vanhalla romulla – Ford Sierra Cosworthilla vuosimallia 1989 – mutta tässä tapauksessa ulkonäkö pettää. Cossu on korkean suorituskykyinen versio Ford Sierrasta, sen kaksilitraisesta turboahdetusta moottorista irtoaa pitkälle yli kaksisataa hevosvoimaa.

Avaan takaluukun ja heitän tyhjän purkin sinne. Siellä on monta samanlaista laatikollista lisää, kaikki täynnä kolikoita. Kannan ne yksi kerrallaan toiseen kerroksen automaatille, kaadan kaukaloon ja kiikutan tyhjän laatikon takaisin. Neljännen keikan jälkeen lähikaupan kassaneidit alkavat supista, mutta en

välitä siitä. Viimeisen kierroksen jälkeen avaan oven ja istun ratin taakse. Jään siihen hetkeksi istumaan. Pienen ponnistelun jälkeinen veren kohina alkaa tasoittua ja pikkuhiljaa vaihtuu syväksi rauhallisuudeksi. Tuntuu hyvältä, kun on saanut vietyä hommia maaliin. Starttaan. Moottorin ääni on raaka ja repivä, suorastaan rujo, se osuu suoraan dopamiinireseptoreihin. Kaarran ulos hallista, sydämeni lyö vahvasti.

Rappukäytävä on tummasävyinen ja vanhahtava. Kipuan portaita harppoen, kunnes pysähdyn kolmannessa kerroksessa raolaa olevan, jyrkän ja koristeellisen oven eteen. Avaan sen kokonaan ja astun kynnyksen yli eteiseen. Jätän kengät siihen ja astun peremmälle. Vastaanottotilaksi muutetussa eteisessä mua odottaa viisikymppinen nainen, tumma ja rehevä. Se on jotenkin äidillinen, vaikka on vain muutaman vuoden mua vanhempi.

”Tervetuloa”, se sanoo. Näen, että se tykkää olemuksestani.

”Mitäs ongelmaa sulla on?” se kysyy.

”Ei mulla ole mitään ongelmaa”, vastaan huolettomasti hymyillen. ”Mutta päätä särkee. Jos saisin apua siihen.”

”Onko se jatkunut pitkään?”

”Ei. Vain pari vuotta. Mutta nyt se on pahentunut.”

Hieroja tuijottaa mua epäuskoksen näköisenä. ”Pari vuotta?” se miettii ääneen. ”Se on pitkä aika.”

Kohautan olkiani ja ehdotan, että voisimme aloittaa. Se nyökkää. Seuraan sitä hierontahuoneeseen ja panen heti merkille ärsyttävän panhuilumusiikin. Riisun paitani ja heitän sen tuolille.

”Mene vain siihen plintille makaamaan”, se sanoo.

”Miten päin?” kysyn.

”Vatsalleen.”

Teen työtä käskettyä.

”Ei noin päin”, se sanoo. ”Toisin päin.”

”Miten niin toisin päin?” kysyn.

”Pää kuuluu tuonne reikään.”

Korjaan asentoni. Painan pääni penkissä olevaan soikeaan reikään.

Nainen alkaa hieroa päälakeani. Tuijotan lattiaa. Yhtäkkiä kestokykyeni ylittyy. ”Tuota”, sanon. ”Tän piti olla niska-hartia-hieronta.”

”Yritä vain rentoutua”, nainen sanoo ja jatkaa hieromista.

Hetken päästä se lopettaa ja komentaa: ”Käänny ympäri.”

Käännyn selälleni. Nainen laittaa tyynyn pääni alle ja alkaa hieroa poskiani. Se sattuu saatanasti, mutta en valita.

”Sun puremalihakset on aivan jumissa”, se väittää. ”Puretko sä hampaita yhteen?”

”En”, vastaan.

”Voisiko olla mahdollista, että sä narskuttelet hampaita unisasi?”

”En tietääkseni”, totean.

”Joku sun hampaita on kuluttanut, kiille on tuhoutunut melkein kokonaan.”

En sano mitään.

”Onko sulla stressiä?” se kysyy.

”Eikö kaikilla joskus ole”, vastaan. Toivon, että hieroja olisi hiljaa. Mutta se vain jatkaa pommittamista. ”Mitä sä teet työksesi?” se kysyy.

”Asiakaspalvelussa.”

”Millaisessa palvelussa?”

”Portsarina.”

”No eikö se ole aika stressaavaa työtä?” se pohtii.

Pysyn vaiti. Nainen jatkaa poskieni hieromista. Olen varma, että se nauttii mun satuttamisesta, saa siitä kiksejä.

”Sattuuko?” se kysyy.

Sanon, että ei satu. Luuliko se, että myöntäisin.

Sitten se vetää kumihanskat käteen ja pyytää mua avaamaan suun. Se alkaa kaivaa poskiani sisältä päin ja se sattuu vielä enemmän kuin edelliset otteet. Olen vähällä kiemurrella kivusta, mutta en anna sille sitä tyydytystä vaan pysyn paikallani.

”Täällä on jotain”, se sanoo. ”Tiedätkö, että meidän traumat kerääntyy tiettyihin pisteisiin?”

En sano vieläkään mitään.

”Onko sulla lapsia?” se kysyy.

Silmissäni välähtää ultraäänen kuva, pieni sydän, joka sykkii.

”Ei”, sanon tukahtuneesti.

Haluan pois.

Päätän, että en mene hierojalle enää koskaan.

Poskiani jomottaa, tuntuu kuin olisin saanut turpaan, mutta päätä ei enää särje. Kävelen pitkin katua, jonka kummallakin puolella on kerrostaloja vierä vieressä, ja jokainen niistä on erivärinen. Kruununhaka on kuin oma irrallinen kylänsä keskellä kaupunkia. Isoja porttikonkeja upeine sisäpihoineen, ja joka toisessa talossa katutasolla pieniä liiketiloja, joissa on hoitoloita, sisustustavaramyymälöitä tai antiikkiliikkeitä. Käännyin vasemmalle ja lähdin laskeutumaan Snellmaninkatua.

Seuraavassa kadunkulmassa on R-kioski. Menen sisään ja kävelen kassalle. Makkarat pyörivät kuumilla telineillä lasigrillissä. Takahuoneesta astuu nelikymppinen äijä Ärrän paidassa, päätteleen sen olevan itse kauppias.

”Hodari Krakovan makkaralla”, sanon. ”Ja kahvi maidolla.”

Se kysyy mausteista, otan kaikki.

”Ja vielä yksi tollanen panini siihen päälle”, lisään, kun myyjä alkaa kaataa mausteita ja pursottaa sinappia sämpylän väliin.

Saatuani safkat kävelen kiskan perälle ja istun pöytään raksamiehen viereen. Sillä on kahvikuppi edessään ja se raaputtaa Ässä-arpoja euron kolikolla. Tunnen nautinnollisen värähdyksen, kun hampaat iskevät kiinni rasvaiseen hodariin, ja totean mielessäni, että hyvinhän mun leuat toimivat – en ole ennenkään välittänyt minkään puunhalaajien mielipiteistä. Katselen kadulle. Ihmisiä menee ja tulee molempiin suuntiin. Bussin renkaat kolisevat mukulakivillä. Kiskot kirskuvat, kun spora kääntyy risteyksessä.

”Jumalauta!” raksamies huudahtaa. ”500 euron voitto!”

Käännyin sen suuntaan, hymyilen, taputan sitä selkään ja näytän peukkuja.

Astun ulos kioskin ovesta ja lähden oikealle. Ohitan Monosen hautausoimiston ja jatkan Liisankatua kohti Kaisaniemeä. Kävellessäni katselen vastaantulevia ihmisiä. Mietin, mitä niiden päässä pyörii.

Pysähdyn joogasalin eteen. Isossa ikkunassa on astrologisia kuvioita, tähtiä ja planeettoja sekä teksti: ”Anna sisäisen valosi loistaa kirkkaammin”. Salissa on ryhmä naisia vaaleanpunaisilla matoilla ja ne pyllistelevät venytysasunnoissa. Ne, joilla on hienoimmat trikoot, ovat eturivissä. Voisin jäädä siihen pidemmäksikin aikaa katselemaan, mutta sisälle en menisi. En usko siihen, että rakkaus hengitetään sisään ja paha lähtee puhaltamalla ulos. Hengitystekniikka on tärkeää, mutta kyllä sitä voi venytellä ihan hyvin ilman että joku rikas kotirouva kertoo, miten ihmeellisen ihana ja arvokas jokainen ihminen on. Kävelen Kampin keskukseen ja kohti tuttua vaateliikettä, jossa olen käynyt jo usean vuoden.

Astun sisään putiikkiin.

”Heippa Kessu!” Jatta moikkaa iloisesti ja kävelee mua vastaan. ”Kiva nähdä sua taas!” se jatkaa ja huomaa, että sen silikonit ovat

isommat kuin viimeksi. Se näyttää hyvältä tiukassa topissaan ja villatakissaan ja seksikkäissä opettajalaseissaan.

”Moro”, sanon ja vastaan sen hymyyn. ”Tulin kattomaan mitä kaikkea sulla täällä on”, jatkan ja hymyilen kaksimielisesti.

”Mulla olisi yksi uusi farkkumalli, joka sopisi sulle. Se nimittäin istuu tosi hyvin, jos miehellä on lihasta reisissä ja pakaroissa.”

Me katsomme toisiamme ja tiedän, että se haluaisi nähdä mua myös vapaa-aikana, vaikka on naimisissa.

Se vie mut farkkuhyllylle.

”Tässä”, se sanoo ja nostaa farkut silmieni eteen. ”Malliston nimi on Feigr Clothing. Viikinkijuttuja. Eli sopii sulle. Rento malli. Reisissä taskut, kuten näet. Logo on tatuointsija Lasse Ilaanon suunnittelema.”

Näytän peukkua.

”Sä oot kokoa 34”, Jatta jatkaa. ”Sulla on leveät hartiat ja kapea lantio, mitat oikein kohdillaan.”

Hymyilen sille. Se tietää tärkeät jutut.

”Mee sovittamaan näitä”, Jatta sanoo ja ohjaa mut pukukoppiin. ”Etin sulle sillä välin yläosia ja takkia.”

Se vetää pukukopin verhot kiinni.

”Näytä sit kun oot saanut ne päälle niin tsekataan”, verhon takaa kuuluu.

Riisun housuni ja puen uudet jalkaani. Sitten vedän verhon sivuun.

”Vau”, Jatta kiljaisee ja katsoo mua päästä varpaisiin. ”Istuu täydellisesti reisistä ja lahkeiden pituus on just oikea.”

Se pyytää mua pyörähtämään ympäri.

”Istuvat hyvin myös takaa”, se sanoo silmät tuikkien.

”Käännä sivuttain”, Jatta sanoo. Se tarttuu lantiooni ja korvisani alkaa suhista.

”Sun on ihan pakko ottaa nää”, se sanoo ja näyttää melkein kii-

maiselta. ”Ota kaikissa väreissä. Meillä on nämä myös maastokuvioituina ja mustana.”

Sitten Jatta tuo mulle muutaman rennon kauluspaidan, huppareita sekä takin.

”Tää takki on viiltosuojattu”, Jatta sanoo. ”Sopii hyvin sun vaaralliseen työhön.”

”Otan vielä yhden jutun tuolta alhaalta”, se jatkaa ja kyykistyy ottamaan t-paidan alahyllyltä. Katson sen pakaroita ja sitten itseäni peilistä. Olen tyytyväinen kumpaankin näkyyn.

”Ei mun tarvi sovittaa noita”, julistan. ”Mä tiedän, että ne istuu.”

”Niin se taitaa olla”, Jattakin sanoo. ”Sä näyttäisit hyvältä vaikka perunasäkki päällä.”

Samalla hetkellä toinen miesasiakas tulee sisään ja Jatta pyytää mua odottamaan hetken. Menen sovituskoppiin vaihtamaan omia vaatteita päälle.

Kun astun ulos kopista, toinen mies on jo häipynyt. Se ilmeisesti tajusi, että Jatta ei nyt ehdi palvella sitä.

”Kessu”, Jatta jatkaa. ”Mä oon aina sanonut, että meidän vaatteet istuu sulle täydellisesti. Noi paidat tuo sun hartioita ja selkää oikealla tavalla esiin. Ne on vyötäröstä just sopivan löysät, ettei tule liian imelää, koska sä oot kaikkea muuta kuin sitä.”

Se puristaa mun käsivartta. Hauikseni ei anna periksi milläkään, ja mä näen Jatan ilmeestä, että se tykkää, miltä mä tunnun.

”Mä otan noi kaikki”, sanon.

”Kaikki?” se varmistaa. Sen silmissä on ihailua.

Jatan punaiset tekokynnet kimaltelevat, kun se viikkaa vaatteita kasseihin. Samaan aikaan aiemmin käynyt mies palaa takaisin. Mutta se saa edelleen odottaa, sillä Jatalalla on tärkeämpää tekemistä: sen katse on nauliutunut muhun.

”Nää tekis yhteensä 2 450 euroa”, Jatta sanoo.

Kaivan setelitukon taskustani ja alan pinota viisikymppisiä tiskille.

”Mä annan sulle Kessu alennusta”, Jatta kehrää ja ojentaa mulle satasen takaisin.

Halaamme ja se sen jälkeen se vielä puristaa rintalihastani ja katsoo mua silmiin. ”Tuu taas pian käymään”, se lirkuttelee.

Astelen rinta kaarella ulos liikkeestä ja tiedän, että Jatta katsoo ikkunasta perääni.

Perjantai 4. marraskuuta

MELLUNMÄKI, HELSINKI

Lumi narskuu kenkiemme alla, kun kävelemme pitkin syrjäistä tietä. Sen laidoilla on kerrostaloja; synkeitä, tummia kuutioita, joiden ikkunoissa ei ole enää tässä vaiheessa yötä valoja. Lunta tupruttaa, hiutaleet leijailevat katulamppujen valokeiloissa, ja meidän hengityksemme huuruaa.

”Mun sormet on ihan jäässä”, Masa valittaa.

Nauran. ”Eihän täällä ole edes kylmä. Taitaa olla plussiaa.”

”Mutta näissä hanskoissa ei ole vuorta”, Masa selittää. ”Eikä täällä todellakaan oo plussiaa.”

”Sun pitäis alkaa kylmäuimaan”, tuumaan.

”Ethän säkään käy”, se kähisee.

”No en. Mutta sun pitäis käydä.”

”Miks?”

”Se kuulemma kehittää kylmänsietoa.”

”Lähetkö mukaan joku päivä?”

”En helvetissä”, vastaan sitä vilkaisten. ”Ei oo mun hommaa.”

Edestäpäin kantautuu musiikkia. Karaokea.

”Lapin kesä”, Masa tunnistaa ja alkaa laulaa mukana. ”Miks meillä kaikki kaunis tahtoo kuolla ja suuri surkastua alhaiseen.”

”Perkele nää kaikki suomalaiset biisit on tällaisia”, sanon. ”Suomalaisilla olisi niin paljon opittavaa vaikka espanjalaisilta. Kuuntele joskus vaikka Manu Chaota, siinä on iloisuutta.”

Oikealla näkyy pieni parkkipaikka ja sen takana matala betonirakennus, meidän kohteemme. Karaoke Pub & Night Club Kenraalin julkisivun tarrat repsottavat. Se on nuhjuinen, viheliäinen loukko keskellä levotonta, onnetonta betonilähiötä. Jäämme seisomaan rakennuksen edustalle.

Ovi aukeaa ja portsari tulee ulos. Kättelemme ja samalla setelikäärö vaihtaa omistajaa. Avaan kourani, teen silmämääräisen laskutoimituksen ja totean kaiken olevan kunnossa. Nyökkään.

”Hienoa että pääsitte näin lyhyellä varoitusajalla”, mies sanoo. Se tuijottaa meitä totisena. Näen, että se on jännittynyt.

”Mun portsarikaveri on vieläkin pyörätuolissa, sen jalat ei toimi kunnolla”, se sanoo. ”Tänään tekijät palasivat ihan pökkana.”

Tunnen kuinka viha alkaa kiristää ohimoitani. ”Hakkasko ne sen joukolla?” kysyn.

”Kyllä”, portsari vahvistaa. ”Tasan viikko sitten juuri näihin aikoihin.”

Astun lähemmäs julkisivua ja katson sisään ikkunasta. Tila on täynnä pystyselkäisiä sohvaryhmiä ja raskaita pöytiä. Baaritiski on takimmaisella seinällä, tanssitila sen edustalla.

”Missä ne on?” kysyn.

”Kesimmäisessä sohvaryhmässä”, portsari sanoo. ”Tuolla. Neljä miestä.”

”Isoja karjuja”, totean. ”Venäläisiä?”

Portsari nyökkää.

Katson kelloa. Valomerkkiin on puoli tuntia. ”Homma on meidän puolesta selvä”, totean. ”Onko sulla vielä jotain?”

”No”, portsari empii. ”En ihmettelisi, jos niillä olisi aseita.” Sen ääni väreilee.

”Tuliaseita?”

”Niin.”

Nyökkään. ”Mennäänkö?” kysyn Masalta. Se nyökkää.

Astumme sisään, portsari tulee perässämme. Samalla karaoke vaihtuu rappiin. Basso pumpppaa, kumisee, tärisyttää lattiaa. Lat-tianrajasta nousee savua, strobovalot välkkyvät. Sisällä on reilu puolitoistasataa ihmistä, enimmäkseen nuoria, niukin nau-kin täysi-ikäisiä. Porukka on sekalaista, paikka on varsinainen sulatusuuni. Pöydillä lojuu kaljan tahrimia repaleisia karaoke-listoja.

Portsari jää narikkaan. Me astelemme Masan kanssa baaritis-kille, nojaudumme siihen ja tilaamme Geeteet intialaiselta baari-mikolta. Se ei taida tietää miksi me olemme siellä. Baaritiskin toi-sella puolella on pari tummahipiäistä sankaria, jotka ovat vetäneet liikaa piriä ja nukkuneet liian vähän. Ne häsläävät puhelimiensa kanssa kuin hermostuneet koiranpennut.

Katson Masaa. Se on paras ovikaverini ja paras kaverini myös työn ulkopuolella. Sen olemuksesta tulee mieleen meksikolai-nen aavikkoryöväri riippuviiksineen. Sillä on aika tumma pig-mentti, leveä hymy ja iloiset, kujeilevat silmät. Se on vähän pul-lukka, mutta ulkonäkö pettää – sillä on hillitön takakäsi, tuntuu kuin kivellä löisi.

Käännymme katselemaan saliin. Discopallo välkähtelee ja valot ja varjot vyöryvät venäläisten kasvojen yli. Isoin niistä on yli 120-kiloinen. Se on vatsakas, mutta sillä on myös paksu niska ja muhkeat hartiat. Sen naama on neliömäinen, se on kuin härkä, vain riimu puuttuu. On helppo päätellä, että se on poru-kan vaarallisin. Muut kolme ovat pienempiä, mutta kuitenkin yli 85-kiloisia, eivät niinkään atleettisia mutta romuluisia, eikä kenenkään naama edusta mitään ihanneväyn perikuvaa. Koko porukka näyttää vajonneen synkkyyteen, turtuneisuuteen, piit-

taamattomuuteen, tylsämielisyyteen. Ne eivät puhu keskenään, eivät hymyile, olla möllöttävät vain, välillä murahtavat sanan tai kaksi.

Yksi niistä nousee. Se kävelee meitä kohti, tulee tiskille parin metrin päähän. Sillä on paksu prätäkätäkki ja se löyhkää hielle. Se katsoo meitä kulmiensa alta. ”Njeljä viskikola”, se sanoo baarimikolle.

Minuutit kuluvat.

Vähän ennen puolta neljää tiskille muodostuu pienimuotoinen ruuhka. Sen jälkeen baarimikko antaa valomerkin ja musiikki loppuu.

Portsari lähtee kiertämään pöydästä toiseen. ”Kotiin päin kohtapuoliin, kiitos”, se huutelee. Asiakkaita valuu ulos ovesta, portsari kantaa tyhjiä laseja tiskin taakse, baarimikko pyyhkii tyhjentyneitä pöytiä. Viimein jäljellä ovat enää venäläiset ja me. Ne eivät ole aikeissa poistua, ja se sopii meille hyvin.

Kello tulee neljä. Portsari kävelee pöydän luo ja pyytää miehiä lähtemään mutta saa vastaukseksi vain murahtelua. Katsomme Masan kanssa toisiamme, Masa nyökkää. Lähdemme kävelemään niitä kohti. Tunnen olevani vähän peloissani, mutta samalla harvinaisen intensiivisesti elossa. Hetken ajan tuntuu kuin eläisin josakin epätodellisessa kuplassa, rinnakkaistodellisuudessa, ja niin se taitaa ollakin.

Otan viereisestä pöydästä tuolin, lasken sen venäläisten pöydän viereen ja istuudun. Pelkoni on väistynyt ja tunnen olevani täynnä mustaa, väkivaltaista energiaa. Tiedän, että edessä on tilanne, joka ei tule ratkeamaan puhumalla. Masa istuu viereeni sohvalle, samoin portsari. Venäläiset kääntyvät yksi kerrallaan katsomaan meitä. Tilaan laskeutuu karmivan painostava hiljaisuus ja mä mietin, että olisihan se hienoa, jos voisi tukeutua sivistykseen, neuvottelun voimaan. Tai siihen, että poliisi kyllä auttaa. Mutta mun

maailmassa se ei mene niin. Täällä kukaan ei tule apuun, joten on itse autettava itseään.

”Puhuuko joku teistä suomea?” kysyn.

”No?” yksi vastaa. ”Mjitä asiaa sulla on?”

”Teillä ei ole mitään oikeusturvaa täällä”, aloitan. ”Ei myöskään meillä.”

Venäläiset katsovat toisiaan.

”Nobody will call police”, jatkan vakaalla, värittömällä äänellä. ”Okay?”

Venäläiset ovat hämmentyneitä, ne puhuvat keskenään omalla kielellään mutta pitävät katseensa mussa, Masassa ja portsarissa.

”Te hakkasitte edellisen portsarin”, jatkan tylästi, takeltele-matta. ”Ja nyt saatte maksaa siitä.”

Intialainen baarimikko seisoo tiskin takana paskanjäykkänä. Tuijotan venäläisiä järkähtämättä. Näissä tilanteissa on pakko luottaa itseensä – kykyyn ja taitoon – pelkkä onni ei kannaa.

Keskimmäinen venäläinen liikahtaa. Se lähtee nousemaan ja sen käsi kiertyy selän taakse. Masa ponnahtaa eteen ja ylös ja lyö sitä takasuoralla leukaan. Se pyörtyy ja rojahtaa takaisin sohvalle. Kuuluu kolahdus, kun jokin esine osuu lattiaan. Toinenkin venäläinen nousee, ehdin huomata, että sillä on puukko kädessä. Isken sitä teleskooppipampulla sormille ja heti perään naamaan. Nenä-luu pirstoutuu, puukko tippuu lattialle. Samalla isoin venäläinen ponnahtaa ylös ja heittää pöydän ympäri yrittäen osua meihin, mutta me ehdimme väistää. Masa astuu eteen ja lyö sitä kohokoukulla. Osuma on täydellinen – vinottain leukaan – ja jättiläinen putoaa niille jalansijoilleen. Se ei pyörri, mutta on pois pelistä. Portsari on saanut kammitettua neljännen venäläisen ja kuristaa sitä. Ne pyörivät lattialla, matot rullautuvat, venäläinen korisee ja yrittää pyrkiä ylös. Masa ampaisee painijoiden luo, kumartuu ja iskee venäläiseltä tajun kankaalle yhdellä iskulla.

Tappelu on loppunut sekunneissa. Kaikki venäläiset makaavat maassa paitsi yksi – se, jota iskin pampulla – se seisoo etukumarrassa ja pitelee naamaansa ja sen sormien välistä noruu tummaa, limaista verta.

Kaksi minuuttia myöhemmin olemme sitoneet kaikkien neljän venäläisen kädet nippusiteillä ja laittaneet ne lattialle mahalleen. Sen jälkeen tyhjennämme niiden taskut.

Istun pöydän ääreen tutkimaan saalista. ”Kaksi veistä”, aloitan. ”Pieni pussi piriä”, jatkan. Nuuhkaisen. ”Ei kovin vahvaa. Jatkettu ties millä.” Tiputan pussin pöydälle, osa jauheesta leviää pitkin pöydän naarmuuntunutta pintaa.

”Toinen pussi”, jatkan. ”Jotain pillereitä.”

Heitän senkin pöydälle.

”Nippusiteitä”, luettelen. ”Kolme avainnippua. Kolikoita. Leatherman.”

Alan jakaa pöydällä olevia seteleitä kolmeen pinnoon.

Portsari osoittaa pöydällä olevaa Makarov-pistoolia. ”Mistä tuo löytyi?”

”Pöydän alta”, Masa sanoo. ”Tuolta.”

Nostan katseeni. ”Se on meille, eikö niin?”

Portsari nyökkää. ”Saatte myös kaman.”

”Ei kiitos”, vastaan. ”Emme käytä emmekä diilaa.”

Tiedän, että jotkut portsarit käyttävät ja diilaavat.

Portsari nyökkää. Jatkan rahojen jakamista. ”Tonnisata mieheen”, sanon lopuksi ja nousen ylös. Masa ottaa oman pinkkansa, minä omani.

”Sori lattiasta”, sanon portsarille. ”Tuli vähän siivottavaa.”

”Ei se mitään”, se vastaa. ”Kiitos.”

”Ei kestä”, sanon.

Portsari jättää oman osuutensa rahoista pöydälle ja saattaa meidät tuulikaappiin. Samalla kun astumme ulko-ovesta pakkaseen,